

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA:
Deák Ferenc-utca 35.

Articolii și corespondențele pentru publicare se trimit redacțiunii.

Concure, inserțiuni și taxele de abonament se trimit administrațiunii tipografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

REVISTĂ BISERICEASCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECĂ.

ABONAMENTUL:

Pe un an 10 coroane.
Pe jum. an 5 coroane

Pentru România și străinătate:

Pe un an 14 franci.
Pe jum. an 7 franci.

Telefon pentru oras și comitat Nr. 266.

Cuvântarea

P. S. Sale Domnului Episcop diecezan Ioan I. Papp, rostită la deschiderea Sinodului eparhial din anul 1914.

*Hristos a înviat!
Domnilor deputați!*

Nainte cu opt zile am prăznuit cu întreaga lume de o credință cu noi pomenirea prealuminată a Domnului și Mântuitorului nostru Isus Hristos, iar astăzi ne-am adunat și noi la centrul diecezei noastre întocmai cum s'au adunat frații din întreaga noastră mitropolie la centrul diecezelor lor, ca împreună să prăznuim pomenirea redobândirii dreptului de viață sinodală, a dreptului de a ne conduce înșine destinele bisericii noastre, pe baza dreptului ei canonic, a aceluși drept, de care biserica noastră a fost lipsită și desmoștenită veacuri de-a rândul, prin împrejurările de împilare și umilire ale timpurilor de retriște.

Este de prisos să ating valoarea și însemnătatea, ce are pentru afirmarea existenței și vieții fiecărui neam și a fiecărei societăți de oameni, dreptul liberei întruniri în adunări, spre scopul îngrijirii de promovarea intereselor lor proprii. Dar dacă și pentru anumite clase ale societății omenesti este mare și însemnat asemenea drept, bazat pe statute supuse aprobării stăpânirii lumesti, cine ar putea contesta îndreptățirea credincioșilor bisericii noastre de a se întruni în asemenea adunări pe temeiul autonomiei proprii, deci a dreptului nostru istoric și cine n'ar înțelege, că acest drept autonom al bisericii noastre, adevăratul drept de a-și conduce înșasi destinele proprii și ale credincioșilor ei, este nu numai mare și însemnat, este nu numai frumos și salutar, dar este totodată și măreț și sublim, întocmai precum măreț și sublim este și scopul urmărit de aceasta biserică în toate acțiunile ei private și publice, cum este și scopul urmărit prin întrunirea noastră de acum în sinod eparhial.

Și este sublim și măreț acest drept, nu numai pentru că asigură bisericii noastre ca atare și întregului ei organism de jos până sus, dreptul de întrunire de câte ori o reclamă aceasta in-

teresele ei obștești, dar mare și sublim este acest drept deosebi și pentru motivul, că prin el s'a recunoscut și se recunoaște bisericii noastre naționale dreptul ei firesc de existență și afirmare ca și atare instituțiune creștină, înarticolată în legile țării, carea conștie de urzirea și destinațiunea ei divină, n'a urmărit și nu urmărește alt scop decât acela, ca prin influința și puterea ei morală — deci prin mijloacele ei proprii — să privegheze neadormit și să lucre în continuu și pe toate terenele legali, pentru dezvoltarea progresivă a vieții religioase morale a credincioșilor ei; să îngrijească și să lucre neîntrerupt pentru înaintarea lor sigură și constantă în cultură și bună stare, să conlucre preste tot cu vreme și fără vreme pentru a deșteptă mintea și a determina voința credincioșilor la împlinirea conștientioasă a datorințelor lor creștinești și cetățenești, deci a datorințelor către biserică și stat de o potrivă.

Dar acest drept autonom al nostru este nu numai măreț și sublim, ci este totodată și de așa valoare însemnată pentru existența, afirmarea, dezvoltarea și întărirea bisericii noastre naționale și a așezămintelor ei religioase morale și culturale-economice, încât nu există și nu poate exista preț de schimb ori de rescumpărare, întocmai precum nu suntem noi cei de acum și n'au fost în stare nici vrednicii noștri naintași de a răsplăti jertfele mari de avere și viață, aduse de fericții noștri străbuni în luptele seculare de apărare a limbei și a credinței strămoșești.

Astfel privind lucrul, precum nici că s'ar putea altcum, privind adevărat cu ochii convingerii în oglinda adevărului, trebuie să recunoaștem, că avem o constituție atât de frumoasă, încât multe din neamurile conlocuitoare însetează după asemenea drept de viață sinodală.

Dar oricât de frumos este acest drept autonom, totuși aplicarea lui numai într'atâta și numai până atunci va aduce bisericii noastre roadele așteptate, roade salutare și binecuvântate, deci numai întru atâta și numai până atunci va promovă interesele binepricepute ale credincioșilor ei, întrucât și până când vom ține și

noi și vom lucra să se țină cu tărie și cu credință nestrămutată pe toată linia la aceasta instituție divină, adică până atunci până când noi reprezentanții legali ai bisericii vom conduce naia acestei instituțiuni astfel, că din vorbele și faptele noastre să transpire în credincioși convingerea, că suntem conștii de chemarea la care ne-am angajat, că știm și voim să lucrăm în pace, în dragoste și bunăînțelegere frățească la atingerea scopului urmărit de biserica noastră, care reclamă și pretinde imperios, ca în conzultările și conlucrările noastre să fim calmi și obiectivi, ca atari să ne ridicăm preste orice veleități personale, iar interesele noastre particulare să le subordonăm intereselor generale și speciale ale obștei pe cari o reprezentăm.

Pentruca să ne inspirăm de asemenea cugetări demne de poziția noastră, pentruca să ne inspirăm de sentimentul dorinței și a trebuinței de a ține cu tărie și a lucra cu credință și dragoste creștinească la susținerea bisericii și la întărirea temeliei ei, nu avem trebuință de vre-un îndemn din afară, ci trebuință avem numai și numai de precumpănirea faptului, care l-a avut în vedere și fericirii noștri străbuni, când cu prețul averii și a vieții lor ne-au apărat și conservat aceasta sf. biserică, acest izvor de lumină și viață creștinească, aceasta cetate de apărare a limbii și a credinței strămoșești.

Să ne dăm deci seamă de ceace ce și-au dat și ei, și anume de faptul, că biserica pentru noi, în tocmai ca și pentru alte neamuri creștine a fost, este și va fi barca de mântuire a lui Noe și a feciorilor lui, că tot asemenea au știut să-și dea seamă și de acel adevăr, că precum corăbierii au lipsă de busolă conducătoare, ca să nu rătăcească pe luciul mării când se întunecă ceriul, tot astfel avem lipsă și noi creștinii de asemenea busolă, deci de steaua conducătoare, carea pentru noi este credința, la lumina căreia să putem călători fără să rătăcim printre valurile viforoase ale mării, cari o numim viață.

Tocmai de aceea, după ce jertfele fericirilor nostri străbuni întru apărarea limbei și a credinței strămoșești și așa nu suntem în stare a le răsplăti după cuviință, pe altă cale să ne împlinim datorința acestei răsplătiri prin angajamentul solemn de a cultiva și conzerva acestea mărgăritare scumpe astfel ca, să le lăsăm și noi dreaptă moștenire următorilor nostri, neintinate și fără prihană așa, după cum le-am moștenit dela vredniciei nostri naintasi.

Incât pentru starea afacerilor, și până să urmeze rapoartele generali și speciali, țin de trebuință să atrag atențiunea D-lor noastre Dlor deputați, asupra rapoartelor referitoare la însăr-

cinările date prin concluzele sinodali Nr. 53, 63, 86 din 1913 și deosebi mă țin îndatorat să vă atrag binevoitoarea atențiune la raportul special cu Nr. 2233/914 referitor la numărul cel mare al școlilor, cari nu funcționează din lipsa de învățători și vă atrag binevoitoarea atențiune la aceasta chestie de mare însemnătate pentrucă este lucru nediscutabil, că de chestia culturală este legată ființa, desvoltarea și afirmarea bisericii noastre.

După toate acestea, dând espresiune deosebitei mele bucurii, că, după intervalul unui an împlinit, vă pot saluta iarăși în jurul meu, ca pe tot atâția fii aleși ai bisericii noastre, vă salut cu salutarea creștină: „Hristos a înviat“ și prin aceasta declar sesiunea ordinară a sinodului nostru eparhial, convocată pe ziua de astăzi, de deschisă.

Roadele „Sfintei Uniri“.

— Episcopul Radu și reuniunea „Hilaria“ —

» *Blestemat să fie cel ce ne va mai desbina pe temă confesională...*
(Dintr'un discurs al dlui Cicio-Pop)

Oradea mare, la sf. Paști din 1914.

Cine n'a auzit de făima canonicului de tristă memorie dr. Laurán Agoston, din Oradea mare?

Adevărat, că fostul „prepozit capitalar“ și „prelat papal“ nu și-a putut asigura o reputație în lumea românească, nici prin înalta sa poziție bisericească, nici prin deosebite vredniciei pe terenul cultural sau național și cu atât mai puțin prin activitatea sa literară sau științifică, pentrucă tot ce ne-a lăsat în domeniul acesta se reduce la niște broșuri de polemică ecleziastică, scrise și acelea în limba ungurească. A avut însă răposatul alte virtuți și alte merite, cu cari s'a impus în considerația alor săi și și-a stabilit un renume faimos în opinia publică românească: *el a fost adevărat reprezentantul tipic al celui mai orb șovinism și al celei mai crase intoleranțe confesionale față de „schismatici“*. Iar sub „schismatici“ trebuie înțeleși: Românii de religie ortodoxă.

Lumea întreagă știe, că canonicul Lauran, ca rector al seminarului de băieți, și-a asigurat nemurirea prin două isprăvuri mari: 1., a interzis elevilor să vorbească românește și 2., a urât, a disprețuit și a persecutat tot ce era gr. oriental. Ajuns prepozit și vicar, s'a închis de voie bună — și din dragoste față de tot cei papistaș — în mănăstirea călugărilor capuțineri, unde-și depăna restul zilelor, probabil jeluind mitra Vlădicească, la care n'a ajuns, deși toată viața a jucat rolul maghiaronului și al papistașului celui mai incarnat. Se spune, că de câteori — având să meargă la „aula episcopescă“ — fanaticul prepozit trecea pe lângă biserica gr. or. din piața mică, cuprins de un vădit sentiment de oroare și repulziune, își întorcea capul în altă parte, ocolind de câțiva pași colțul bisericii „schismatice“. Sub raportul intoleranței confesionale numele lui Lauran era cu'n cuvânt o adevărată noțiune pe la noi.

N'avem de gând să calculăm cât de ireparabilă a fost pierderea îndurată de „biserica soră“ în ceasul, când Lauran s'a coborât în mormânt.

Ne mărginim să constatăm numai, că în inimile multor Români de bine din orașul nostru, începuse să incolțească nădejdea, că prin moartea lui Lauran va dispărea dintre noi și *dihania confesională*.

Dar — amar ne-am înșălat!

Și când facem aceasta mărturisire, sufletul nostru este copleșit de întreagă durerea, ce ne'ncearcă de căteori o mână barbară ne destramă pânza unui vis frumos... Amărăciunea noastră are însă o nuanță de interes public. Din acest motiv ne ținem de datorință morală s'o povestim și altora, pentru ca în cazul, că vor mai fi Români naivi, cari mai visează la „frățearca noastră armonie“ și la mult trâmbițata noastră „solidaritate națională“, aceia să învețe din pățania noastră și să se desmetească din bună vreme.

Iată deci trista poveste a desamăgirii noastre:

Societatea corală „Hilaria“, grație câtorva oameni de inimă, de aproape patru decenii s'a menținut în Oradea mare, făcându-și apariția înaintea publicului mare sub ipostasul unui cor bărbătesc, compus în majoritate din tinerimea noastră academică.

Așa cum se înfățișă, cu existența ei efemeră, cu periodicele ei semne de viață, alternate de lungi intervale de somnolență „Hilaria“ era însă și *este singura reuniune românească*, potrivită a întruni toate elementele societății noastre sub flamura artei și a culturii naționale.

Iarna trecută, doamnele române din Oradea s'au trezit la conștiința superioară a misiunii lor sociale și atunci — grație unei nobile inițiative, — „Hilaria“ la un moment dat a făcut un paș uriaș spre progres. Toate damele mai tinere și domnișoarele, fără privire la rang, stare socială sau confesiune, au intrat de bună voie ca membre ajutoare ale „Hilariei“, constituind un *cor mixt*, din aproape 50 de persoane. S'au început repetițiile de cor, la cari se pregăteau cele mai alese bucăți din compozițiile măiestrilor nostri Dima, Vidu, Brediceanu etc. Aproape în fiecare Duminecă se aranjau, „matineuri“ artistice și era o adevărată plăcere să vezi armonia și activitatea febrilă, ce se desfășura la noi pe terenul cultural. Numai cei, cari cunosc toate mizeriile convenționale și naționale, care se pun de-a curmezișul ăstorfel de străduințe, știu să aprecieze enorma importanță a unei reuniuni ca *factor social și cultural*, cu deosebire aici la periferii, unde avem atâtea elemente hibride, saturate de percepțiile false ale unei educații de mprumut și unde influența dezastruoasă a pseudoculturii streine ne izbește la tot pasul.

Frumoasele străduințe au fost urmate de succes.

În februarie c. „Hilaria“ a prestat un concert, care a fost nu numai la nivelul artei, ci mai presus de toate a fost o nouă probă despre puterea noastră de afirmare, ca element cultural serios, și o nouă dovadă, că ce minuni poate face *solidaritatea și însuflețirea, liberă de prejudeții confesionale sau de preocupări egocentrice*.

Văzând forțele, de cari dispun, conducătorii reuniunii s'au hotărât să facă încă un pas înainte. La dorința generală, corul s'a apucat să studieze liturghia maestrului Muzicescu, cu scop de a-o executa apoi, — lucru firesc, — *în amândouă bisericile românești* din Oradea, în mod alternativ. Se poate ceva mai natural, mai înălțător și mai folositor, decât o astfel de hotărâre?

Primul debut s'a făcut în biserica gr. or. Din prilejul acesta biserica s'a umplut de lume. Fiecare asistent a trebuit să aibă momente de sfântă elevație și bucurie

sufletească, când a auzit clasică noastră cântare bisericăscă, înălțându-se, ca o jerfă cu bună mireasmă, de pe buzele gingașelor noastre domnișoare, cari între dânsese foarte rar se desfătează în accentele limbii românești.

Urma acum, ca la Dumineca Floriilor reuniunea să cânte liturghia în catedrala gr. catolică. Dar tocmai când credeam, că nouă Orădanilor ni-s'a rezervat norocul să atingem culmile idealului național, la care visează toți Românii din centrele mixte, tocmai când gândeam că plutim în regiunile cele mai înalte ale solidarității, de unde dispar toate barierele și veleitățile înguste, tocmai atunci... o veste neașteptată cade ca un trăsnet din senin.

Episcopul Radu a citat la sine pe un conducător al reuniunii și i-a împărtășit, că nu reflectează la corul „Hilariei“ în biserica sa catedrală. Dar nu numai atât. P. S. Sa nu poate aproba și consimți nici cu faptul, ca tinerii și domnișoarele gr. catolice să cânte în biserica greco-orientală, fiindcă *această participare este aptă a-le slăbi credința, a-le demoraliza caracterul greco-catolic și a face loc indiferentismului religios*.

Auziți popoarelor, înțelegeți neamuri și vă plecați! Care va să zică: în faptul că intelectualii gr. catolici români cercetează foarte regulat bisericile romano-catolice din loc, în faptul, că teologii gr. catolici, fiitorii păstori sufletești ai poporului românesc, își agonisesc întreagă cultura și educația între zidurile teologiei romano-catolice, dela profesori streini, în faptul, că fetele gr. catolice, cari umplu mănăstirile călugărițelor papistașe, ba chiar și băieții școalelor elementare se catichizează esclusiv pe ungurește de preoții romano-catolici, — în toate acestea și alte asemenea apropieri și identificări religioase cu papistașii unguri, P. S. Sa nu găsește nici un motiv de demoralizare a caracterului național și confesional? *Iar atunci, când coriștii și coristele române gr. catolice, ca membre ale reuniunii „Hilaria“ intră în biserica fraților de un sânge și de o limbă, să preamărească pe Dumnezeu în dulcea limbă strămoșească, atunci un Vlădică românesc găsește prilej de demoralizare a caracterului confesional și ține să protesteze?*

Și acest Vlădică românesc trebuie să fie tocmai Il. Sa Radu, pe care ne obișnuisem să-l știm călăuzit de principii superioare, de ordin național și pe care nu odată l'am auzit accentuând cu tărie, în toastele sale festive, că „*nu trebuie să căutăm punctele, cari ne despart, ci acele, cari ne unesc!*“ Sau poate toate acestea au fost numai fraze de paradă?

În fața acestei atitudini a P. S. Sale nu mă îndoiesc, că orice Român conștient va trebui să rămână consternat. În durerea noastră, nu ne putem suprima întrebarea: ce trebuință a fost, ca P. S. Sa, — care până acum numai dărnicie și atențiune a dat pentru „Hilaria“ — să desgroape tocmai acum tradițiile de intoleranță, pe cari le credeam dispărute deodată cu umbra lui Lauran? Și iarăși întrebăm: Ce ar fi zis P. S. Sa, dacă la serbările semicentenarului „Astrei“ dela Blaj episcopii, protopopii, preoții și sutele de mireni gr. orientali ar fi refuzat să calce în catedrala sf. Treimi din „Roma mică“, *pe cuvântul, că li-se demoralizează caracterul confesional ortodox?*

Stăpânit de veleitățile confesionalismului P. S. Sa poate nu și-a dat pe deplin seama nici de izbitoarea *inconsecvență principiară*, în care a căzut, nici de *urmările destructive* ale opreliștei acesteia.

Pentru că ce a fost urmarea poruncii?

Povățuiți de un rău interpretat spirit de disciplină, părinții membrilor și membrilor de confesiunea

gr. cat. au interzis copiilor lor să mai cânte cu „Hilaria“ în biserică. La proba următoare s'au văzut aproape numai „elementele gr. orientale“. Entuziasmul s'a sleit, germele disoluției și al răcelii s'a vârat și în sufletele tinerești. Și astfel iată-ne ajunși acolo, că corul mixt al „Hilariei“ care înainte cu două luni ne-a cântat balada „Mama lui Ștefan cel mare,“ — în costume naționale și în prezența Ilustrității Sale! — astăzi stă decimat și pe cale de a-și curmă activitatea, ca un organism atins de paralizie...

Opreliștea P. S. Sale, în nobilu-i scop de a mântui de „demoralizare“ caracterul confesional al unei părți, a provocat, prin urmare, o *descompunere a întregii societăți românești din Orade și o faptică demoralizare a sentimentului ei de solidaritate națională.*

Iată roadele „Sfintei Uniri“!

Orădanul.

In memoria lui Ioan Russu Șirianul.

Pe 20 aprilie (3 mai) sunt anunțate mari serbări în Șiria adevărat »inaugurarea monumentului« Ioan Russu Șirianul. Istoria acestui monument e mărturia, cât de adânc a străbătut în inima poporului și a împreună lucrătorilor lui colegi redactori numele lui Ioan Russu Șirianul. Iată aceea istorie.

„Un plugar român — scrie »Tribuna« în Nr. 276 și datul 18/31 decembrie 1909 — din jurul Șiriei a venit azi în redacția noastră și a depus din toată sărăcia lui suma de 1 cor. »Să se ridice o cruce pe mormântul lui Russu Șirianul care atât de mult ne-a iubit și ne-a dat sfaturi atât de bune.«

Țăranul român pentru a cărui deșteptare a muncit regretatul nostru tovarăș de muncă cum puțin alții, își aduce aminte de cei cari l-au iubit. Suntem convinși, că toți cei ce l-au cunoscut din vorbă sau scris, vor grăbi să contribuie la suma oferită de plugarul Ioan Popoviciu pentru a se ridica o cruce pe mormântul lui din București. Contribuirile le primește la administrația noastră.

Până acum a intrat:

Ziarul Tribuna	Cor. 20—
Sever Bocu	„ 2—
Ioan Montani	„ 1—
Gheorghe Pop	„ 1—
Ioan Schiopul	„ 1—
Gheorghe Stoica	„ 1—
Constantin Cehan	„ 1—
Gheorghe Moldovan (Govoșdia)	„ 10—

Va se zică redacția Tribunei și dl Moldovan fostul administrator al ei de pe vremurile înființării și luptei ei întemeietoare.

Imediat după aceștia au urmat:

Dna Marilina Bocu	Cor. 10—
Gerasim Serb	„ 5—
Roman Ciorogariu	„ 10—

Colecta aceasta a inimei s'a continuat prin stăruințele neobosite ale dlui Sever Bocu, care a primit asupra sa ducerea la îndeplinire a ridicării unui monument și s'a și achitat cu cinste de acest nobil angajament. Suma colectată s'a depus la »Victoria« după cum a intrat, iar la îndepărtarea sa din țară la depus și libelul la »Victoria«. În țară i-a făcut bustul lui Ioan Russu Șirianu în bronz prin un artist român iar soclul în Arad și a rugat pe părintele Roman Ciorogariu să achite din libelul depus la »Victoria« conturile și să se îngrijească de așezarea lui în Șiria, căci la mormântul din București se pusese deja cruce de Bucureșteni. Părintele Roman Ciorogariu s'a pus în înțelegere cu părintele protopop Mihaiu Lucaș și dl proprietar Axente Secula și rezultatul acestei înțelegeri a fost așezarea monumentului în fața sfintei biserici ce s'a și întâmplat în toamna anului trecut rămânând ca în primăvara aceasta să i-se facă predarea și desvălirea. Pentru săvârșirea actului de desvălire se vede că s'a constituit un comitet care a lansat următoarea invitare.

Comitetul pentru ridicarea unui monument luptătorului național *Ioan Russu Șirianu*, fost deputat în camera ungară, fost director fondator al ziarului „Tribuna“, fost secretar general al comitetului național român în timpul campaniei memorandumului, fost membru fondator al „Ligei culturale“, fost membru în diferitele corporațiuni bisericesti-școlare și culturale etc. etc, are onoarea a vă invita la serbările inaugurării monumentului, cari vor avea loc în ziua de 3 mai (20 april) 1914 în comuna Șiria (Világos comit. Aradului).

Comitetul.

Programul:

1. La ora 9 a. m. liturghie festivă împreună cu parastas în biserică gr. or. română din Șiria.
2. Cuvânt de inaugurare, rostit de deputatul dietal al cercului: dl dr. Ștefan C. Pop.
3. Sfințirea bustului.
4. Discurs festiv, rostit de dl V. Goldiș, directorul ziarului „Românul“ din Arad.
5. Eventuale alte discursuri.
6. La ora 1 și jum. masă comună.

Persoanele cari doresc a lua parte la serbări și la masa comună sunt rugate a-și anunța participarea până în 29 Aprilie st. n. dlui Dr. Nicolae Hotăran, Șiria (Világos).

Adunarea generală a fondului preoțesc.

Sâmbătă în 12/25 aprilie la ora 10 a. m. s'a ținut adunarea generală a fondului preoțesc sub prezidiul P. S. Sale dl episcop diecezan în ființa de față a următorilor preoți Mag. Vasile Mangra, vicar, P. C. Sa Roman R. Ciorogariu, Vasilie Beleş, Nic. Rocsin, Cornel Lazar, Mihaiu Lucaș, Fabriciu Manuilă, Dr. Dimitrie Barbu, Mihaiu Pă-

cățan, Florian Rocsin, Ales. Muntean alui Vasile George Popovici, Ioan Georgea, Ioan Oprea, Traian Vătan, Gheorghe Tocitu, Sabin Micluța, Adam Groza, Ion Nicorescu, Iustin Popa, Vasilie Giurgiu, Constantin Lazar, Aurel D. Papp, Ilie Lucuța, Miron Papp, Ion Petrila, Ales. Popovici, George Papp, Valeriu Magdu, Ion Cimponer, Ioan Mera, Miron Grecu, Teodosiu Moț.

Prea sfinția Sa este întâmpinat cu aclamări de să trăiască și ocupându-și locul prezidiul rostește următorul discurs: Ar fi dorit, să-i întâmpine cu ou roșu, adică cu ameliorarea dotației preoților cu calificare inferioară pentru care a intervenit la locurile competente, dar durere fără rezultatul ce l-ar fi vroit să-l aibă; ar fi dorit apoi să prezinte un rezultat nu numai în cifre ci mai real, durere însă că mulți nu-și împlinesc datoria de platire a taxelor; ar dori să se bucure de o viață religioasă mai intensivă dar durere acea lipsește și preoțimea are mult de suplinit ca să se întărească religiositatea între popor; remarcă, cu durere că nici preoțimea nu se poartă cu respectul convenit față de episcopul ei; aceasta purtare încă va contribui apoi la nerespectarea preotului din partea poporenilor săi. Cuvântul de deschidere e acoperit de aplauze.

Raportul comisiei exmise pentru cenzurarea socoșilor, părintele Ioan Cimponeriu cetește raportul comisiei din care reese că starea fondului 31 decembrie 1913 C. 1.669.262, creșterea e de C. 146.608, față de anul trecut și propune darea absoluturului pentru administrația fondului. Se constată o restanță de taxe despre mai mult de C. 210.000 ce e un simptom rău, propune ca V. Consistor să provoace preoțimea prin un circular să-și achite datoria la ultimul termen ce sa fixat în anul trecut pe 1 Octomvrie 1914. Față de cei renitenți să se procedă conform §-lui 48. Preoții lipsiți de dotațiune să fie și pe mai departe conform §-lui 42. Comisia insistă pentru instituirea unui referent special al fondului preoțesc prin concurs ce se hotărîse încă în anul trecut, iar adunarea generală decide a se publica concursul în decursul acestui an. Să solicite prezentarea socoșilor despre domeniul St. Petru, ce întârzie însă din pricina că mai sunt afaceri pendente împreunate cu aceasta vânzare, anume un reper de C. 30.000. Adunarea refuză protosincelului Gh. Bogoeviciu paroh al Budapestei de a-l lua în categoria protopresbiterilor la fondul de pensie. Se propune votarea pe anul 1913 drept onorar canceliștilor C. 500 iar relativ la funcționarii de cassă lasă la aprecierea adunării. Se decide luarea la cunoștință că P. S. S. D. episcop n'a asemnat suma de C. 400 votată în adunarea generală trecută ca onorar funcționarilor de cassă, iar pe viitor nu se mai votează

nici un onorar funcționarilor și canceliștilor consistoriali. Adunarea să încheie la ora 1 d. a. prin cuvântul de încheiere a P. S. S. episcop.

Legenda ouălor roșii.

Mulți își vor fi punând încă și astăzi această întrebare, de unde și până unde o fi obiceiul ca de Sf. Paști tot creștinul să ducă ouă înroșite la biserică?

Datina aceasta este veche de tot și ea se ridică tocmai de pe vremea răstignirii și învierii Mântuitorului, și iată ce crede poporul nostru despre *ouăle roșii*. Este o minune a Mântuitorului, încă de pe cruce răstignit.

Eră pe vremea lui *Tavăr împărat*¹⁾ când Jidovii L-au răstignit pe Domnul nostru, Isus Hristos, chiar în poarta lui Pilat din Pont.

Jidovii dac'au văzut
Că Hristos e Domnul sfânt,
La Pilat l-au răstignit,
P'o cruce de brad
Pân' la ceru 'nalt,
In poarta lui Pilat,
Al Lumii 'mpărat²⁾

Iar Maica Domnului, de inimă rea, de scârbă și de obidă, pentru prea marile suferințe ale mult scumpului ei Fiu, a încălțat opinci de oțel, a luat în mână to ag de fier și a pornit intru căutarea prigonitului ei Isus.

Și-a ajuns la poalele unui munte înalt, în vârful căruia stăteau înfipte trei cruci, și în fiecare cruce câte un om răstignit.

În crucea dela mijloc, care era mai mare la arătare, a fost ținut în cuie iubitul ei Fiu.

Păzitorii și spuzenia de Jidovi, cum au văzut-o, și au cunoscut-o, și au luat-o la goană, aruncând după ea cu pietroaie.

Prea sfânta Maică privește îndurerată spre crucea din mijloc și cu lacrimi sângerate, glăsuște Mântuitorului Hristos:

Fiule Isus,
Cel trimes de sus,
De ești Dumnezeu,
Fă-mă să văd eu
O minune mare,
Să fi de crezare
Astei mulțimi, gloate,
Ce cu răutate
Cu pietre gonește
Pe a ta Maică,
Ce mult te jălește!

Abia isprăvise rugăciunea Sf. Fecioară și mult dorita minune se arată ochilor ei și nenumăratele gloate. Pietrele svărlite de Jidovi, se fac *ouă înroșite*, pe care Maica Domnului le adună în poală și le pune la picioarele crucii din mijloc. Și pe când Prea Curata Fecioară plângeă și sărută picioarele însăngerate ale Fiului ei, Isus, stropi de sânge picurară pe pământ. Din picăturile de sânge căzute răsăriră *stebles verzi de busuioc, buruiană cu frumos miros, binecuvântată de*

¹⁾ Tavăr împărat, Tiberiu, împăratul Romanilor. (?)

²⁾ Pontiu Pilat, guvernatorul Palestinei, n'a fost niciodată împărat.

Domnul ca să o folosească tot preotul la botezul oricărui creștin.

Iar, de sus de pe cruce, bunul și blândul Isus a prins d'a glasul către sumedenia de noroade adunată:

— *Iată minunea dumnezeiască ce văzurăți; de acum înainte, întiu pomenirea răstignirii și sculări mele din morți, veți aduce la biserică, în fiecare an, la Sf. Paște, ouă înroșite, amintindu-vă ouăle roșii sunt ieșite din pietrele pământului; cu sgrunturi de piatră au sbrăturit Jidovii pizmătăreți pe prea iubita mea Maică, prea Sfântă!*

* * *

Eră în spre ziua de Duminică, în cântatui cocosiilor, când Domnul nostru Isus Christos, a înviat din mormânt.

În mânecate de ziua, Maica prea curată scoboară din munte și cu pas grăbit aleargă în Ierusalim, ca să ducă îmbucurătoarea veste despre învierea din morți a Dumnezeiescului ei Fiu.

Luase cu ea, și vărăse în sân și câteva ouă din cele înroșite prin minune de Mântuitorul. Pe drum, se întâlnește cu o femeie israelită, care tocmai ducea la târg, în Ierusalim, ouă proaspete de vânzare într'un coș. Maica Precista cum o vede pe Jidoafcă, îi strigă plină de bucurie mare:

„Hristos a înviat, și un ou roșu!”

Femeea neîncrezătoare, îi răspunde: *atunci va învia Hristos, când ouăle astea din coșul meu se vor face din albe cum sunt, roșii ca sângele.* N'a apucat să isprăvească vorba din gură, și, minune minunată, ouăle din coș din albe se prefac în roșii.

Femeia înmărmurită cade în genunchi înaintea Sfintei Fecioare și-i cere iertare.

Ca semn de împăcare, Prea Sfânta Curată scoate din dumnezeiescu-i sân un ou roșu și ciocnește cu femeia pocăită, zicând una alteia:

„Hristos a înviat, și un ou roșu!”

În văzduh eră fierbere mare, pe pământ liniște, pace, bucurie!

Glasuri de îngeri aduceau lumii în trâmbițări și buciurmări vestea îmbucurătoare, minunea minunilor:

Învierea Domnului!

Și vuiă în întreg cuprinsul pământului glasul arhanghelilor:

*Hristos a înviat din morți,
Mântuindu-ne pe toți;
Cu moarte moartea călcând,
Lumii viață dăruind!*

*Hristos din morți a 'nviat
Și iadul L-a subjugat!
Hristos din morți a 'nviat,
Și Sionul a sălțat!
Hristos din morți a 'nviat,
La ceruri El s'a 'nălțat
Și 'n scaun de a dreapt-a stat!
Dumnezeu L-a cuvântat,
Că el e cu adevărat
Hristos al lumii împărat:*

*Hristos din morți a 'nviat,
Jidovii s'au spăimântat!
Cu moarte moartea călcând
Lumii viață dăruind!*

„Albina“.

CRONICA.

Consistor plenar. Vineri în 11/24 aprilie s'a întrunit consistorul plenar sub prezidiul P. S. S. D. episcop diecezan pentru pregătirea agendelor sinodale. Prezenți au fost: R. Ciorogariu, S. Raicu, P. Ionaș, Dr. Gh. Popa, Fl. Roxin, C. Lazar, V. Goldiș, V. Beleş, M. Păcațan, F. Manuilă, Tr. Vătan, Dr. Gh. Ciuhandu, A. Chelnicean, V. Magdu, Dr. T. Botiș, N. Crișmar, A. Groza, I. Moldovan, G. Purcar, D. Muscan, Dr. I. Marșeu, Gh. Serb, P. Truța, Dr. C. Iancu. S'a desbătut următoarele chestii: instituirea referentului al doilea la senatul episcopesc și școlar; bugetul pe anul 1914; arondarea cercurilor electorale pentru protopopiatele Timișoara, și Vinga; arondarea cercurilor electorale în protopopiatul Chișineului, al Lipovei și al Aradului; arondarea protopopiatelor; propunerea sinodului protopopesc din Arad pentru introducerea diurnelor membrilor sinodului protopopesc; raportul comisiei de control; înființarea unei preparandii de fete; aranjarea fondului de penziune a profesorilor dela institutele centrale; relutul de cortel dela orașul Arad pentru profesorii de preparandie; Raportul general către sinodul eparhial.

„Cercetașii“. Instituțiunii pedagogice „Cercetașii“ începe a i se da o importanță tot mai mare și la noi. În străinătate asociațiile similare numără milioane de tineri înrolați în serviciul ideilor și a muncii, ce-o propovăduiesc. Amintesc numai „Jungdeutschland“-ul tinerilor germani, care în 6 luni a adunat sub steagul său 500,000 de tineri din toate clasele sociale (elevi de școală, studenți universitari, calfe și învățacei și chiar și muncitori. lungdl. Taschenbuch v. Maior v. Hoff, p. 5. Berlin 1903). La noi se desvoltă deocamdată în cadrele școlii secundare, dar nădăjdim ca cu timpul să iese din aceste cadre strămte. „Cercetașii“ merită întreaga noastră atențiune și așteptare. Prima echipă de cercetași români („pioneri“) s'a înjghebat între elevii școlii secundare Brașov în toamna anului 1912 și sub conducerea elevului din cl. VIII. liceală Florian. Deocamdată erau puțin, vreo 10 inăși. În timpul liber eșiau la câmp și făceau diferite exerciții libere și jocuri gimnastice. Din contribuțiuni obligatoare și benevole și-au cumpărat cele mai trebuincioase rechizite turistice. În primăvară au început excursiunile mai scurte în împrejurimile Brașovului. Botezul de „cercetași“ l-au primit însă într'o excursiune mai lungă făcută pe jos. În sărbătorile Rusaliilor, în timp de 4 zile, mică ceată a străbătut Valea Teleajenului și a Prahovei până la Sinaia. Privirea măreției și a bogățiilor imense din acest colți de țară — fără îndoială au săpat urme adânci în sufletul înflăcărat al tinerilor cercetași. S'au ales din această excursiune cu experiențe, învățăminte și cunoștințe bogate. Au văzut mănăstiri, Vălenii dlui Iorga, Slănicul cu salinele. Câmpina și regiunea petroliferă, Sinaia cu minunile ei s. a., ca să nu amintesc decât pe cele mai însemnate. Și, iată, că deși excursiunea a fost foarte obositoare (trebuia să facem zilnic, pe jos, un drum cam 35 km.), totuși nimeni nu s'a plâns și cu drag ar fi plecat după o săptămână cu toții iar. Excursiunea n'a fost lipsită de romantismul atât de dorit de tineret. Când, încăl-

zindu-ne la un foc de tabără, ni'a servit „bucătarul“ cel dintâi ceai, un fior par'că i-a cuprins pe toți. Dormiam pe unde apucam și mâncam ce puteam. Neuitat le va rămâne cercetașilor prânzul dela podul din Breaza, când dintr'un Leu ne-am săturat 11 inși și a mai și rămas. S'a cheltuit de persoană cam 50 de bani la zi. La sfârșitul lui Iunie erau în Brașov 3 cete (à 12 persoane) de cercetași însufleșiți. Ar fi de dorit, ca aceste începuturi, să nu se piardă, ci încurajate de oameni devotați, să ia un avânt tot mai mare. Dau în cele următoare legile, cari au servit de bază la formarea „cetelor“ brașovene. Deviza cercetașului român este: „Să fi treaz“, adecă pregătit ca în tot momentul să faci și să poți face binele. Ești treaz, când: 1. În cinstea ta de cercetaș se va putea pune totdeauna încredere deplină. 2. Vei fi credincios națiunii, domnitorului, patriei și religiei căreia aparții. 3. Te faci folositor ție și altora. 4. Cercetașul român este prietenul tuturor, frațele tuturor cercetașilor de orice naționalitate, religie și poziție socială ar fi aceea. 5. Caracteristica ta să fie față de oricine: cavalerismul nobil. 6. Cercetașul este prietenul și ocrotitorul naturii. 7. Cercetașul împlinește fără murmur și fără întârziere poruncile superiorilor. 8. Vei fi totdeauna vesel și bine dispus. 9. Cercetașul român va fi cruțător, va sprijini mișcarea antialcoolică. 10. Fii sincer în gândire, vorbă și faptă. După 4 săptămâni petrecute în ceată, tânărul cercetaș face în fața celorlalți promisiune solemnă, că va ține aceste legi, apoi conducătorul îl declară definitiv de cercetaș. — Aceste legi au fost alcătuite după regulamentul „boy scout“-urilor engleze. *Transilvania.*

Examen de „maturitate“ politică în școala primară. Parlamentul țării noastre a votat în anul trecut o lege (art. XXXII), conform căreia băieții cari absolvă șase clase primare au să depună un examen de absolvire, care li îndreptățește, la vârsta de 24 de ani, la dreptul de vot electoral. La aceste examene vor asista și comisari ministeriali. Legea aceasta se va pune în practică încă în anul școlar curent.

Din noul pământ românesc. Dl Dr. Atanasie Popovici, singurul Român din Serbia care a făcut studii mai înalte în Apus, a fost numit la 15 Martie a. c. profesor la gimnazul din Silistra. Dl Popovici se ocupă și cu ideea edării unei reviste pentru Românii din Serbia, cari până în timpul din urmă au fost cu desăvârșire ignorați de frații lor de prin țările mai înaintat. Li dorim dlui Popovici, care a petrecut ultimii zece ani în Germania, cele mai frumoase izbânzii.

Cât se cheltuie în Lipsca pentru școli? În bugetul de pe anul 1914, ieșitele pentru trebuințele școlare sunt luate în suma de 12,019,000 mărci. Această sumă, în urma diferitelor încasări (taxe etc.) se reduce pentru cassa orașului la 8,840,000 mărci. Numai pentru școala primară sunt prelimitate 6.142,000 m. Din suma totală a bugetului orașului Lipsca, pentru școli și lipsele lor se cheltuiesc 16.3%. Așa se face cultura și poporul merge înainte.

Concertul seminarștilor din Arad. Publicul românesc din Arad și jur a avut o plăcută ocaziune să asculte în seara din 13/26 aprilie (Duminea Tomii), o producțiune cu adevărat artistică. Aceasta a fost concertul studenților dela seminarul din Arad, condus cu obișnuita-i dibăcie de iubitul nostru măestru, dl profesor Trifon Lugojan. Programul bogat și ales a fost executat cu o precizie și frumusețe rară. Concertul s'a început cu priceasna „Ochiul“ cor. bărb. de A. Bena. A urmat apoi cântecul de forță al concertului, „Alta-

rul mănăstiri Putna“ cor. bărb. cu acompaniament de pian, de C. G. Porumbescu. Punctul al treilea a fost al domnișoarei Onora Luca, cunoscuta noastră artistă care a și acompaniat la pian cântecile „Altarul mănăstirii Putna“ și la malurile Prutului“ ambele de C. G. Porumbescu. Concertul se-ncheie cu marșul „Fii ai României“ de G. Musicescu. După concert a urmat îndată „Hora“, cu care s'a început jocul, ce-a ținut până-n zori. Public select din loc și provincie a umplut binișor sala spațioasă.

Concurse.

Pentru postul de preot din **Ohaba-lungă** (Hosszuszabadi) p. u. Bethlenháza, tractul Belinț, se publică concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“. Petiția ajustată conform legilor în vigoare, să se trimită comitetului parohial, pe calea oficiului protopopesc gr. or. rom. din Belinț (Belence, Temes-megye).

Venitele împreunate cu acest post sunt:

a) O sesie parohială, de 32 jugăre comasate, parte arător, parte fanaț. Darea publică după această sesie o va plăti fiitorul preot.

b) Intravilan parohial.

c) Stolele legale.

d) Birul preoțesc.

e) Eventual ajutor de stat.

Fiitorul preot va catehiza elevii nostri dela școala comunală din loc fără altă remunerație.

Dela reflectanți se cere cvalificație pentru parohii de cl. III și să se prezinte într-o duminică, ori într-o sărbătoare, în terminul concursual, în s. biserică, spre a-și arăta dexteritatea în cântare, tipic și oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb* protopresbiter.

—□—

1—3

În temeiul ord. Ven. Consistor eparhial din Oradea mare, de Nrul 1018/914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Păușa**, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul nostru diecezan.

Beneficiul acestui post este:

1. Până la renovarea casei parohiale, alesul se va îngriji de locuință. 2. Pământ parohial 23 iug. a) 1600□. 3. Bir parohial de fiecare nr. de casă 3 cor. 4. Stolele îndatinat și 5. Intregirea dela stat.

Darea după beneficiu o supoartă alesul. Parohul va avea să provadă catehizările la școlile din parohie, fără să-și formeze pretenziune specială pentru aceasta, față de biserică.

Cei-ce doresc a reflectă la acest post, sunt poftiți, ca recursule ajustate regulamentar, cu acte originale, adresate comitetului par. din Păușa, să le înainteze în terminul prescrip la P. On. oficiu protopopesc din Oradea-mare, având — cu stricta observare a dispozițiunilor din Regul. p. par. — a se prezenta în vre-o Duminică ori sărbătoare în sf. biserică din Păușa, pentru a-și arăta capabilitatea în oratorie și rituale.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* protoprezbiter.

—□—

2—3

Bazat pe ord. Ven. Consistor eparhial din Oradea-mare de Nrul 619/914 se publică concurs pentru îndeplinirea parohiei de cl. III. **Suiugd**, cu termen de **30 zile** dela prima publicare în organul oficios, pe lângă beneficiul următor:

1. Casă parohială cu grădină și apartinențele ei.
2. Pământ parohial 27 iug. și 1036□ parte arator, parte fânaț.
3. Competința de pășunat pentru 4 vite.
4. Bir câte o măsură săcară sau cucuruz dela fiecare nr. de casă, care se poate răscumpăra cu 1 cor. 25 fileri.
5. Stolele îndatinat.
6. Întregirea dela stat.

Darea după beneficii o supoartă alesul. Parohul va avea să provadă catehizările școlariilor dela orice școală din parohie, fără să pretindă pentru aceasta dela biserică, remunerațiune specială.

Reflectanții la acest post, sunt poftiți, ca recursesle ajustate regulamentar, cu acte originale, adresate comitetului par. din Suiugd, să le înainteze în termenul prescrip. P. On. oficiu protopopesc în Oradea-mare, având cu stricta observare a dispozițiunilor din Reg. p. par. a se prezenta în vre-o Duminecă sau sârbătoare în sf. biserică din Suiugd, pentru a-și arăta desteritatea în oratorie și rituale.

• *Comitetul parohial.*

În conțelegere cu: *Andrei Horvath* protoprezbiter.
—□— 2—3

Pentru îndeplinirea postului de învățător dela școala cofes. gr. or. rom. din **Babșa**, tractul Belințului, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în „Biserica și Școala“.

Emolumentele sunt:

1. Salar, în bani gata 910 cor.
2. Trei jūgăre pământ à 30 cor. 90 cor.
3. Scripturistică 20 cor.
4. Conferințe 20 cor.
5. Dela fiecare înmormântare 80 fil.
6. Eventuală întregire dela stat.
7. Locuință în natură, cu grădină.

Dările după pământ cad în sarcina învățătorului. Petițiile concursuale, instruate cu documentele de lipsă în original și, dacă reflectantul e deja în funcție, și cu atestat dela respectivul protoprezbiter tractual, au să se adreseze comitetului parohial din Babșa pe calea oficiului protoprezbiteral din Belinț (Belence, Temesmege).

Dacă reflectantul e asentat, fără a fi făcut anul de voluntar, e dator să descopere lucrul acesta în petiția concursală.

Concurenții au să se prezenteze într'o duminică ori într'o sârbătoare în sf. biserică din Babșa, spre a-și arăta desteritatea în tipic și în cântare.

Cei cu pregătiri mai înalte, și cei apți a dirigi cor, vor fi preferiți.

Comitetul parohial.

În înțelegere cu mine: *Gherasim Sêrb*, protoprezbiter.
—□— 3—3

Pentru deplinirea parohiei din **Seleuș-Cighirel**, devenită vacantă prin decedarea preotului Ioan Șeredan, în conformitate cu concluzul Ven. Consistor diecezan, de sub Nr. 288/914 și pe lângă asigurarea, până la 2/15 Ianuarie 1915, a dreptului văduvei, garantat prin Regulamentul pentru parohii, prin aceasta să escrie concurs cu termen de **30 zile**, dela prima publicare în organul oficial „Biserica și Școala“.

Venitele acestei parohii sunt:

1. Casa parohială cu grădină de sub Nr. 196;
2. Uzufuctul sesiunii parohiei vacante, cu toate drepturile împreunate;
3. Birul, rescumpărat cu 200 cor. solvinde dela epitropia cultuală, treilunar;
4. Stolele legale;
5. Eventuala întregire a dotațiunii dela stat.

După beneficiile de mai sus, alesul va plăti dările publice.

Tot alesul va fi îndatorat a catehiza la școala gr. ort. rom. fără altă remunerație.

Parohia e de cl. I-a, deci dela reflectanți se pretinde cvalificațiune de **clasa primă**.

Rugările de concurs, ajustate conform Regulamentului în vigoare și adresate comitetului par. din Seleuș-Cighirel, sunt a se înainta P. O. Oficiu protoprezbiteral gr. or. rom. din Boroșineu (Borosjenő), iar reflectanții, pe lângă observarea strictă a celor cuprinse în § 33 din Reg. pentru parohii, vor avea a se prezenta, în timpul legal în s. biserică din Seleuș-Cighirel, spre a-și arăta desteritatea în cele rituale și'n oratorie.

Seleuș-Cighirel, din ședința comitetului parohial, ținută la 16/29 Martie 1914.

Teodor Șandru
preș. com. par.

Petru Toma
not. com. par.

În conțelegere cu: *Ioan Georgia* protoprezbiter.
—□— 3—3

Licitațiune minuendă.

În urma incuviințării Ven. Consistor Diecesan cu Nr. 3711—1913, se publică licitațiune minuendă pentru repararea și renovarea bisericeii gr. or. rom. din **Madrigești**, protoprezbiteratul Halmagiului, pe lângă următoarele condițiuni:

Licitațiunea se va ține în localul oficiului paroh. în ziua de 1/14 Maiu a. c. oarele 2 a. m.

Prețul de esclamarie conform preliminarului de spese este 1783 cor. 10 fil.

Licitanții au să depună în bani gata sau hârtii de valoare acceptabile, vadiu de 5% din prețul de esclamarie. Preliminarul de spese și condițiile speciale de licitare se pot vedea la oficiul parohial din loc.

Licitanții nu-și pot forma drept la diurne și spese de călătorie pentru participare.

Dat în Madrigești la 9/22 Aprilie 1914.

Sabin Stănijan
președ. com. par.

Filip Florea
not. com. paroh.

În conțelegere cu: *Cornel Lazar* pprezbiter.
—□— 1—2